

Nr 591.

Av fru Sandström och herr Dahlén, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 178, med förslag till lag angående ändring i lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring, m.m.

Sjukförsäkringsväsendet i vårt land har som bekant uppbyggts på basis av en frivillig folkrörelse, vars verksamhet började regleras genom lag år 1891. Lagen ändrades 1910, och då tillkom ökade statsbidrag till sjukförsäkringsväsendet, vars minimiprestationer, avgifter, fondbildning m.m. reglerades genom lagen. En reform inom sjukförsäkringsväsendet åstadkoms 1931, då även lagen om sjukförsäkring ändrades. Enligt denna reform erhöles de erkända sjukförsäkringsväsendets statsbidrag.

Under tiden efter 1930-talet har sjukförsäkringsväsendet stått i ständig tillväxt. Vid mitten av 1930-talet uppgick antalet medlemmar till inte fullt 1 miljon. År 1948 hade medlemsantalet stigit till 2,8 miljoner och är i dag långt över 3 miljoner. Antalet erkända sjukförsäkringar uppgår till över ett tusen lokalsjukförsäkringar, vartill kommer ett antal centralsjukförsäkringar. Lokalsjukförsäkringarna är dels allmänna sjukförsäkringar och dels yrkes- och fabriks sjukförsäkringar. Sjukförsäkringsväsendets verksamhet inom de olika sjukförsäkringarna har genomsnittligt sett varje år givit överskott av varierande storlek — självfallet har också vissa sjukförsäkringar ibland uppvisat underskott. Det totala överskottet på sjukförsäkringarnas ekonomiska verksamhet uppgick 1949 till 5,9 miljoner och 1950 till 5,2 miljoner kronor. Överskotten överföres i regel till sjukförsäkringarnas sjukhjälpfonder, varje sjukförsäkring har en sådan fond. Totalt uppgick sjukförsäkringarnas tillgångar över skulderna till drygt 170,4 miljoner kronor vid slutet av år 1950.

Eftersom varje sjukförsäkring är en självständig ekonomisk enhet, förfogar också varje sjukförsäkring över sin sjukhjälpfond enligt de regler, som finnes för dessa fonder. Den del av de fonderade medlen, som ligger över själva sjukförsäkringsfonden, kan sålunda av sjukförsäkring disponeras till särskilda ändamål efter medgivande av tillsynsmyndigheten.

Socialvårdskommittén berörde i sitt betänkande 1944 med förslag till lag om allmän sjukförsäkring sjukförsäkringarnas fonder och ansåg, att tillgångarna i de erkända sjukförsäkringarna skulle överföras till den nya sjukförsäkringen. Kommittén betonade emellertid, att de erkända sjukförsäkringarna i sin egenskap av understödsföreningar var att betrakta som enskilda rättssubjekt. »Förslaget skulle sålunda», framhöll kommittén, »kunna anses innebära konfiskation av privat egendom, om icke möjlighet föreläge för sjukförsäkringarna att själva välja, huruvida de önskar att medlemmarna skall åtnjuta övergångsbestämmelsernas fördelar mot det att sjukhjälpfonderna överlämnas eller att så ej

skall bli fallet.» Denna valfrihet jämte den relativt långa tid, som skulle förflyta innan den nya lagens ikraftträdande, samt det betydande allmänna intresset av att den statsunderstödda sjukförsäkringens tillgångar i möjligaste mån kunde tillföras den nya försäkringen ansågs enligt kommittén kunna vara till fyllest för att undanröja de betänkligheter, som ur synpunkten av den privata äganderättens helgd skulle kunna hysas mot förslaget i denna del.

Enligt 1946 års lagförslag skulle centralsjukkassa till fonderna överföra dels vad som av kassans inkomster från den obligatoriska försäkringen ej åtgått till löpande utgifter och dels vad som av inkomsterna för den frivilliga försäkringen ej åtgått för löpande utgifter. Kassan skulle sålunda förvalta två olika fonder, en för den obligatoriska och en för den frivilliga försäkringen. Departementsförslaget i proposition 312 till 1946 års riksdag innebar, att kassorna inte skulle i fortsättningen ha samma fonderingsbehov, som kommittén utgått ifrån. Lagförslaget av 1946 har som bekant inte trätt i kraft.

I det nu föreliggande lagförslaget har frågan om kassornas fonder inte berörts, och det förutsattes, att i fråga om kassornas räkenskaper, fonder och revision skall gälla vad som stadgats i 1946 års lag. Fonder skall sålunda läggas upp dels för den obligatoriska försäkringen och dels för den frivilliga försäkringen.

Emellertid uppställer sig nu liksom inför 1946 års lagförslag vissa spörsmål beträffande kassornas fonder, spörsmål som torde behöva närmare utredas. De fondmedel, som nu icke ingår i sjukhjälpfonderna, kan disponeras för andra, särskilda ändamål. Det är emellertid oklart, huruvida dessa fonder i framtiden kan förbli fristående från sjukhjälpfonderna och disponeras för särskilda ändamål eller om de skall uppgå i de allmänna sjukhjälpfonderna. Vidare uppställer sig frågan om hur det skall förfaras med medel, som kassorna framdeles skulle kunna erhålla, exempelvis kommunala anslagsmedel eller donationsmedel.

Med hänvisning till vad här anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära en utredning angående sjukkassornas disposition av nuvarande och framtida fondmedel med hänsyn tagen till den del av fonderna, som ligger utanför de såsom egentliga riskfonder betraktade sjukhjälpfonderna.

Stockholm den 25 april 1953.

Ragnhild Sandström.

Olle Dahlén.